

(CU PREA'N ALTA VOE)

ГАЗЕТА TRANSLAVANIA.

КРАІНОВ

№ 9.

У. Мар 1833.

ДІЛ РЕДАКЦІЯ — УНГАРІЯ — РУМІЯ — СІМІЛІА — БІЛАНІЯ — МАР — ПАРХОДІАНА — ГЕОГРАФІЯ — ДОЛ.

ДІЛ РЕДАКЦІЯ РУМІЯ.

Домініон! Вінід лін аль ачеста троє по-
веле політичніші ют літератори лін Брашов, лін
троє кадре сініорів чеса немецька дре песте 600
де премієранці, Адегаторіа де Постз ніз маї
коеск сз прімісткі діодатж кз поста де агні
ші пакетвріле премієранцілов дя газета ро-
мансіск, діна прічинз, кз ніз єсте лок 8нде
сз ле ашез, чі о парте маде дінто'ачеле сз
рзмілє пе жот ві газетелі 8нгуреї, кадре санкт
кз мілат маї позіне. Д. Постмаістер з дре ас-
тудатж дрепт, дар' ніз пентрів тодівна; ші
ної ніз лінтарізмів а ші скріє ла дірекція
пошелор, ка сз ні сз рідиче астфелів де
педек дін мілків. Пізни атчні д. д. Четніор
кор авса вонграте а різда лімпрезніз кз ної,
мілкімінд ліз дімнезев, кзмкз сз фаче ші
кат ведемі.

Тодібодатж, дін прічинз кзвіодез нож кз-
мокутж, пофтімів пе д. д. Преніранції дін ді-
рдел ші Унгарія, ка ліккі пе селестріл брм-
торів сз ші маї труміцз адреселе сале аз-
тінече сав немецше ші кадре сз поате де кз-
рат скрісе, рзмінд афарз дін трунсле орт
че прігоєврі, кадре ла нічі о редакціє ніз се-
їль лін сама (всі маї молті лін дідоевл ла
Фоеа літерауз де астзі).

УНГАРІЯ.

Ірад. лін парте ачеста де лок, 8н
вхредт лінблейціт де сінігбл фокс ал на-
ціоналісмілі, фжк' новіла ачес хотхорж, ка
тодіз двереа са, кадре фаче 6000 Ф. арцін

сз о ділі діліз модрте спре лінгереріа 8нзіт
інітіт, пентрів крецеріа фецилер де ро-
мані, ліккі, фінікі маї сзс німітвл капі-
тал ну поате лесне сз діопере тодіе кілт-
еаг, кадре с'ар пофті ла 8н астфелів де ін-
інітіт кроіт ші лінокміт діліз 8н план,
діліз кадре сз сз поатз да о крецеріа ам-
сірдатж тредінцілер сексіліт фемескі, аша
санкт пофтії прін ачеста тоції бінесімітто-
рії фії аї нації, ка дікімба с'ар маї діл
вхредці лінтарізміа лін мінтеа лор астфелів
де квіет сініт де а'ші лінзетра нація лін-
ті ачеста кіп, ліншінції фінід деспре ачеста,
сз лікре лін лімпрезніз лінцелізере кз тоції.
Діків, сз поате квіоаше маї пе ларг деля
П. Падохбл дін Ірад Тіодор дірон.

— Ка ре п'ятере пре п'яникт є лін старе
сз лімділческі віаца, маї мілат дікіт фе-
мілі? Дар' канд? атчні канд кілтівіреа іні-
мії ші а діліз фемілор а'жуне тредапта
ачеса, кадре о чеє де сіні оменіреа. Всіе ач-
еста макіміз, квіоскітж де тодіе неамбріле
а'ші, де пе акзіор окі пікарж солзі чеї гроші
д. прімісткілор ші дідрелор апкітірі, квіт-
кі ферічіреа 8нзіт. Стат, а 8нєї нації, лін ні-
мік ніз ші діл з тимеї аша де п'ятерік, ка
лін пачеа ші лін старе чеса лініцітз а ф-
мілілор, лінтріз лінестуладреа ачес де а'ші
дін донтрові касі, лін німірхл чеса маде а
корнейлор. Крецеріа, прін 8нмаре ферічіреа
неамбліт оменескі сті пе брацел-матчелор.
Че ліндрептарів прімішє діліз прінчікор дін
сініа ачелора, маї мілат tot ачела 'л щінь

Оде фжквтам ної Ромжнії пхнз аквм дествл
ла ачеастк страшнікз даторіє кхткз сме-
ніре, кхткз ної лншніе, де а не креще фі-
челе ноастре мжкар н8маї пропорціонаї кре-
щерії дате пхрцї бхрбжтеї, ласкв кз лн-
требе алцї. Атжта зікв н8май: Феріче де
ачеа націе, аквріа фечодре бхрбжтеї лнтр8 кв-
рзчені лнчуреаскz, а8 прілеж а сз прегжті сз
фіе соцїї ші маме ферічтодре де фаміалї;
феріче де ачеї тінерї, каре лншнікz ізвіра лор,
каре ле д8кш ла алтарі8; феріче де тгей орї
феріче де ачеї ізвіторі де оменіре, карї прін
інстітутр фолосітадре лорі сз феста тор-
ніческz лнтр'ачест кіп фрівл пхмжніскz.

ВІ ФЕН А.

Днтр'8н пред'налт Патент дела 1837
Ноябр. 5. н8маї аквм прін (Beobachter)
вестіт к8ноашемь, к8м кз Иршннія Са-
Лмпхрат8л пострай са8 лндрат а порхнчі,
ка тоате леулае ші жнлтке оржндовел є-
шіткz вінз аквм пентр8 Дерегжторіїле пошев-
лор мзріті лмпхратцї, сз сз іа ла о че-
ретадре страшнікz, д8пз каре апот сз сз
хотхракскz н8 п8мат "Дрептврле Стат8л81
пхнз 8нде сз лнтр' лнтр' ачеаста, дар
ші пентр8 кредінчошій с8п8шії Презннлії
Сале сз се п8е ла кале тоате лнлтнріле кхтє
сз пот ашепта дела інстітута де пошіе;
іар май алеc транспорт8л де фрахт са8 тг-
іат де тот де кхткз Дерегжторіа пошевлор;
тот деодаткz сферд дрептврілор лор са8 май
мішорат. Ан 8рма ачестора сз ашхз о
карте де леуї пентр8 пошіе, ла каре вор фі
с8п8се Дерегжторіїле пошевлор, лнчепжна де-
ла а. 1838 Івліе 1. афарк де челе дін Унга-
рія ші Трансільваніа. Новала неміаскz май
с8т н8міткz не фхгздаєше песте п8цін ші
п8блікаред леуілор постале.

СПАНИА.

Дон Карлос май організ з дін н8п патр8
са8 чінчі баталіоне, ші вреа сз лнкредін-
цзже апхрареа четвцї встелла ла о т8пз
де солдаці ад8нацї дін Мадрід ші дін лон-
тр8л Спанії. Ачеаста вхдеце ла джнсва 8н
преп8с де некредінцз дін партеа інс8р8енці-
лор с8кz чело векї. Вестеа, к8мкz ногар-
іла М8ніагоррі ла 18. ар фі рідікат с т8-
г8л н8агжнжрії лн Тіп8ск8а к8 300 де
патріоцї, лнкz а т8рб8р. Лмпратіва аче-
ст8іа т8місцї єл 8н баталіон ші 40 кхл-
рецї дін Толоса, дар сз сп8нє к8мкz є а8
т8ек8т лн партеа л8т М8ніагоррі. Де ачест
ом сз фжквр звіші фоарте не потрівіте;
атжта шімь, к8мкz єл вре інфл8енцз маре
лн Спаніа. Вл лнчепх інс8р8енціа к8 б4-
ннї с8ї. — О бандж де інс8р8енцї Каракті
дін Каталоніа лнкz є ріспіткz.

БРІАННІЯ-МАРВ.

Лондон 27. Апр. Парламент8л іар' сз
ад8нз, ші каса дін жоc а8 цін8т доз се-
сії, лнкz пхнз аквм німік лнсемнат н8 сз
лнквр. — О парте дін преоціміа, Ірландії
а8 фжквт протестаціе ас8пра пропозіцїї Мі-
ністрілор пентр8 з8ч8іе (діжме.) Преоціміа
де аїн н8 є м8лц8міткz к8 ачеа, кз о лн-
дрептаркz с8'ші чеарж плата ші веніт8л с88
дін вістіріа цхрї; єї чеарж з8ч8іала, ші орї
к8 кхткз гр8тате лші вор стоярче ал с88
деда дрептарі ші деда домнї локхрілор, єї
май с8ї врез сз с8 тот чеарте, дехт с8'ші
ласе дрепт8л с88.

ЦАРИ-РОМАНІВІСКЬ.

Б8квречі 29, Апр. О кореспонденцї нем-
іцескz сп8нє, лнкz Агент8л ачеаст8і Прінці-
пат ла Порта Отоманк D. Арістархі, ар фі
Сосіт-маї наїнте к8 п8цін "дела Константі-
нопол акас. Ад8че к8 сіне май м8лте скрі-
сорі ші Фермане *) пентр8 Прінц8л ші пен-
тр8 Коіарії Шзрі. Андре Фермане єсте 8н8л,
каре к8п8нде хотхржреа, С8лтан8л8т ас8пра
лмпхрекерілор, че ом ачеста лн ан8а
т8ек8т лндре Ад8нареа де Шар де аколо
ші лндре Конс8ла8а р8сеск8 Рікман, пентр8
аддоцеред 8н8т артікол де леуе ла Рег8л А-
мент8л органік ал патрії. Ачел Форман,
д8пз к8м скріе Кореспонденціа, ар фі п8р-
тініторі8 партізанілор р8сесцї. Генерал Кон-
с8ла8а р8сеск Еарон8л Рікман лнкz Сосеце дін
Константінопол ла Б8квречі, 8нде сз паре,
к8мкz лн Ад8нареа обшескz лнкz
н8ма аквм лнчеп8ткz, са8 пофті ла 8н8л
л8квр8т фіннца де фацз а джнс8лі; лнтр'
ачеа сз зіче, к8мкz песте п8цін іар' сз ва-
лнодріче ла Константінопол. — Ан 8рма
8н8ї Поте т8місц дела лнлата Порту ла
тоате Солілє ші Конс8лат8ріле с8ропене пре-
к8м ші а май м8лтор, порхнчі, сз ва лн-
трепрінде лн Пр8внцїле ромжнеші о н8мз-
раре де персоане ачеа, каре т8рзеск с8в о-
кротіреа Конс8лат8рілор Стреїне (acheаста сз
фжчеса ші с8к. Прінцї чеї май дін наїнте дін
време лн време.) О астфелі8 де мж8рз єсте
фоарте ачтокміткz ка сз ажвте ла веніт8-
ріле вістірії, дар' пентр8 м8лці пріваци-
ва п8теа фі непл8к8ткz. — Вксленціа са Ко-
мандіт8л міліції націонале, фрателі Мзрії
Сале а Прінц8л8т, к8лжторі ла к8ї ла Караг-
бад пентр8 лнтр8енціа с8н8тцї. Ас8менеа
к8лжторі вор фаче лн вара ачеаста май
м8лці дін Нобілії Шзрі ачестіа.

*) Тоате декрет8ріле ші скріоріле єшіт лн
н8меле С8лтан8л8т сз н8мек8 Фер-
мане.

ЧООГРАФІВ ПОЛІТИКИ.

(З римськ.)

10. Ампирція туречаскій дін Воропа кз 8 міл. 600 міл. де джкіттор. Солтанія єсте ахмад Махмуд ал-Н-леа. Капітала Константинополь кз 500,000 джк.

Дара-Романескі, 8нде єсте капіт. Европи кз 100,000 джк. ші Молдови 8нде є Іаші кз чеви мат бін др 20,000 джкіттор. Ахмад май аттарніж кітва діла Піарта туречаскі. Амандоз ачесте Царі кзпрінд маі на 2000 міліоні пітрате кз вреин мілоні ші 500,000 джк. — Серзія 8нде є капітала Египета кз 30,000 джкіттор. Афарз де пістіра зней джадіде ан, в 8н джкіттор діла подіть.

11. Греція. Діла 1850 Крзіе ноз кз 900,000 джк. Країла єсте Отто I. дін Балгарія лн рамза бурбактеск ші фемеск прекам ші ла франції схі мошеніттор. Капіт. єсте Атена, чев май вестірж дін веіме, ахмад аре 12,000 джк.

12. Інглелі Іоніческі орієнти републікіс схіт протекція (апераре) Аングліор. Ахкітторії схіт Греції.

13. Ампирція Румелі кз 46 де міл. джк. аднаці дін 100 де нації каре вореск 40 де лімбі деоскітте. Ампиратзі єсте Нікіялае. Резіденція Ст. Петербург кз 448 міл. джк. Москав капіт. кз 300 міл. джк.

14. Републіка Кракав, кз Четате Кракав, аре 30,000 джк.

15. Крзіе Свеція ші Норвегія кз 4 міл. джк. Країла єсте Карол ал 14-леа (Іоан) фествл Ценерал французеск Бернадот. Капіт. лн Свеція є Стокхолм кз 80 міл. де джк. лн Норвегія є Крістіанія кз 20,000 джк. Де ачесте схі ціне ші Далонія.

Крзіа Данії кз 2 міл. джк. Країла Фрідерік ал 6-леа. Капіт. Копенхага кз 112 міл. джкітторі.

Крзіа Польонії єсте лнтріпатор кз Ресія.

А С И А.

Асія єсте де 800,000 міліоні пітрате аша дар' май міліоні ка де патрія орі май маре де кіт Воропа, де тоате пірціле є лнкунцівратз кз мірі, н8ма декетрз Воропа схі мірінеше кз мінтеле Әрал. Ачестж парте а піжантзіт кз аеагзіял ніамзіт оменеск прекам ші а реліції крещінеші. Вліма спре міззі єсте фоарте фірекітте; лн Асія де міжлок аспрж, іар' ла міззноапте фірекітте. Продуктіт аре фоарте міліоні, де каре ла ной н8 се аблз.

Ахкітторії схі Сокотеск кам ла 500 де міліоні, Ампирції лн деоскітте нації, дінтрі каре 8нде схіт кватівате, кзм: Хіндій, Бірманії, Шінезії, Іапанії, Персії, Турунії, Бхадрії, Тібетанії, Арменії, Арабії (карі ахкеск прекам ораш) ші Греції. Дінтрі Воропені лнвз аз-

кзеск лн Азія ші лн Сіверія Раші міліоні, іар' лн Індія де ржкіт, Холандії, Французії, Спіннії, Португалії ші фоарте міліоні Внглесії; алте нації схіт номаде (пасторі де віті) кзм: Арабії кедвіні, ші Әсекії, Кіргісії, Крдії, Турунії, Монголії, Калмакії ші о парте дін Тишизі, каре тоате ахкеск лн Кортврі ші схі Хорнеск міліважтоге кз лапте; вінкітторі ші піс-кітторі схіт тоці Сіверії, кзм: Самогії, Остракії, Гаквії, Камчадалії, Чакчії, Тишизії, Европії, Алевії, Ачевії ціні черві тиранії, міліци кіні ші та пре ші аттфелів де веізітторе ле прінд ла Ҳамз; нації ҳоцеши, каре трекеск дін ржіре схіт: Кақказі, ші Афганії ҳоці де 8екат, Малай ҳоці де маре (Пірації, Корсарі) прекам ші Арабії декетрз маре персіческі.

Реліція. Лн Індія дінкоаче де ржл Гангес єсте чед Брамінж, дінколо Бхдістікі; лн Шіна є реліція лнцзаптзіт Філософ Конфуції ші іарж бхдістікі; попій лор схі кіамз Дама, крещіні аічі н8 схіт; лн Персія, Арабія, Асія туреческ ші лн Татарія є Мохамеданісмі; лн Кақказіа ші претутіндені 8нде схіт Воропені реліція є крещінешісв; лн Сіверія реліція шаманікі; лн інглелі де кітврз міззі є бхдістік, мохамеданік ші фетішісм (лнкіндре ла фхпітзі).

Констітутія Асіеї єсте май міліт деспотікіз ші тіраніз; дінтрі номаді є патріархалз, іар' ла мінци схіт поподре словоде. Домніторії асіатічі схі зік Солтан, Шах, Ҳан, Әмір, Шех сағ Шейк, Радида ш. а.

Статіріле ші Четкіле.

Лн Сіверія: Тоболек, Іркчк, Іакчк; лн Ампирція Шінезілор лн каре вор фі кала треі схіт де міл. де джк. кватівіці дар преа молешіці, капіт. є Пекінг сағ Чынгтіенг-фз, капіт. ші резіденціе, ачестж схі зік кз ар фі чы май маре Четате дін 8мі, кз 2 міл. джк. апої Нанкінг, Кантонг ла каре Сінгхор єсте словод схі інтрі 8ропені; лн Ампирція Іапанії 8нде вор фі пісте 30 міл. джк. Кап. Җеда, апої Міако ші Нангасакі; лн Індія дінкоаче є Балкітта, Мадрас, Бомбе ші алтеле; лн Індія дінколо, Ҳіммерапора, Рангун, Сінгапур, Ҳзе; лн Персія: Іспахан, Техеран; лн Кабілістан, Кағз, Кандахар; лн Арабія, Мекка 8нде мерг мохамеданії ла лнкінчуне ші Медіна; лн Асія туреческ: Сіміра, Яліпо, Дамаск, Іерасалім, Багдад, Діарбекір, (лн Месопотамія) лн Бхаріа: Самаранд ші Бхаріа; лн Кақказіа: Тіфліс, лн Тифан: Каշгар ші Гарканд.

Афарз де ачесте Царі схіт де дінсемнат лн Асія міліоні маре ші когате, кзм: Іава, Солматра, Борнео, Челебес, Філіппінел, Молуккічел, Сілан (Сілон) ш. а.

А Ф Р І К А

Ачеаста парте дін лімія вікі квірінда 530 мілі де міліярі піттрате, де тоате візр-ціле є ліквініярати кві маре, німа віз. Ісіа сь лімпредніз прін лігвісіміа де пімжніт Свєт. Кліма єсте престе тог фоарте феркінте німай дін лінції чеї маї нації каде чеїа չспадж (ней). Продвіктія аре міліте де каре ліккі ніх сь афліз аа ної.

Джкітіорії афарі де твірі ші де коло-ніїле діссе дін віропа ніх сьніт алуї квіт-тівці; іар' Номаї сьніт: Мазрії, Ярабії, Каферії, Хотентоції, хоці де маре сь афліз фоарте мілії. Німіріял Джкітіорілор єсте кам ла 150 міліоне. Реліція є мохамеданіз, крецініаскі ші фетішаніз.

Статвіріле ші Четкіл Европа

Лін Вгіт є Каїра ші Александрия, Даміетта ші Алькірі; лін Сахара: Мурсік; лін Нібіа: Донгола, лін Хамбеш: Гондар; лін Берберіа є Марокко Туніс, Тріполі, Фес; лін Судан, Тімбукту, лін Капланда (ла мінтеле вінії ніддежді) Капштадт, лін Гінеа: Абомех; пе цврміріле де кутрі русіріт: Мелінда ші Мозамбік.

Інсіла маї де фрінте аре: Мадірі інсі-леле Канаріє, Мадагашкар, Ст. Венса віде робі Наполеон Ш. А.

А М Е Р І К А

Аре лін tot квірінія 750 мілі де міліярі піттрате ші єсте де тоате пірціле співлати де мірі. Кліма ла міаціноати ші ла міації єсте рече, ла міжлок фоарте калдз, інсіз totвіш дівіз лінзліціміа локвірілор сь десібіце. Продвіктія сьніт лін Амеріка фоарте міліте, каре ніх сь маї афліз лін ділте пірці а лімії.

Джкітіорії чеї вікі дін Амеріка, пе карії ай афларіз віропенії аколо, кінд сь афліз парте ачеаста а пімжнітія (1492) сьніт афарі де Первані ші Мехікані tot вінкторі ші піскарі ші сь німекі парте маре Індіані дін прічиніз, кічі кінд саў афлат маї лінкі Амеріка, креціріз оменії квімік ар фі о парте дін Індія. Індіанії ачеція ліккі пініз аквім сьніт фоарте крізі ші русібінічі, маї аес 8нде нівіз стрібетут квітіра європеаніз. Де 300 де ані лікоаче сь ашізаріз європенії фоарте мілії лін Амеріка формінда статвірілор ніз, міліте ші піттернічі. Да ачеція сь афліз спре багажівра оменії о міліїміе де оменії Негрії дін Афріка квіміріаці кві бані ші рокіці. Чеї карії сь насік прін mestekarea віропенілор кві Негрії сь німекі Мілації; чеї нісікії дін Індіані ші віропенії сь зік Местіці; дін Індіані ші Негрії Самбос. Прічинії європенілор нісікії лін Амеріка сь кіамз Креолі. Тоці ліккітіорії Амерікії вор фі ка ла 42 міліоне.

Реліція лі Амеріканії чеї вікі єсте фетішаніз ші окії ліккітіорії сьніт де лінгвінекації, кіт діа 48 чеїа ідея десіре лімінізіор; іар' лін-тіре віропенії ашізациї аколо хомініше реліція крецініаскі маї десік католікі ші протестанті.

Констітюція лі Амеріканії чеї вікі афарі де Первані ші Мехікані маї ніх єсте, чі фієші каде є сіліт маї міліт сінгіріз сх'ші апере персоана Са. Дін, протів віропенії, сьпініа пініз 8нде пітвіріз сь стрібетут, пе Амеріканії, лінгеміаріз претвіндепі Доміні, ші Репвілічі.

Статвіріле Амерікії сьніт: лін Амеріка де міаціноате Канада кві четата Квікік. Єсте лін стілкніреа Англіор, Репвіліка саў Статвіріле 8ніте, кві вро 14 міл. де Джкітіорі; капітала вашінтон (Washington) апої Бостон, Ньюорк, Філаделфія, Балтімор. Лін Репвіліка Мехіко: Акапулко ші Веракурі; лін Гатемала: Гатемала; лін Колумбіа: Каракас, Богота; Кіто; лін Нірві: Ліма; лін Болівія: Чукісака; лін Чілі: Ст. Жаго; лін Парагай: Асміон; лін Статвіріле ла Платі: Беніос Аірес; лін Ҳрватай: Монтевідео; лін Ампіріція Бразіліе: Ріо Іанейро, Бавіа; лін інсі-ла Куба: Хавана. Інсіле аре Амеріка міліте, маї вестіте сьніт: Альєте, Цара фоквілі, Сід-штіланд, Сендвіланд, Фалланда, лінгеміле маї ші мічі, інсіле Бахама, Бермудічіле, Гренлан-діа, Шпіцберга ші Беффініланд.

ІНСТРАЛІЯ. (Полінезія)

Ачеаста а чінчіа парте а пімжнітія афлати пе ла 1615 де Оланзі, сті дін пімжнітія 8н-кат Оландія ніз ші дін о міліїміе маре де інсіле каре лімпредніз вор квірінде 200,000 міліярі піттрате. Кліма лін інсіле єсте домодж дар лін Оландія ніз є фоарте калдз. Продвіктія аре ші ачеаста парте а пімжнітія, де каре ніх сь маї афліз пе діреа.

Джкітіорії чеї вікі ай інсістралії афлати аколо сьніт маї тоці фоарте крізі, 8нїї маї фізі де нічі о реліціе; дедації а жіртфі ші а мінка карне де ом (канібалі) аши оморж прічиніт а сь русівої сьнінерос, ші 8міліз маї міліт лін піеліа голіз. Інсіз totвіш сьлібатічі ачеція, пе ла 8нелі локвірі відесік 8н карактер де міраре блінд ші вреднік де інвіре. Інглії маї віртос пін тоати Страндінія, ка сь лі-ціаскі лінгеміе джіншій крідинца крецініаскі ші оменіреа. Німіріял Джк. ба фі ка ла 1,500,000.

Пе 8нде ай квірінс віропенії, сь лінгеміз ші аічі ораше, дінгремкаре єсте чел дін-тії Сідні (Sidney) лін Оландія ніз.

Інсіле маї лінгемінате сьніт: Гінеа ніз, Георгія ніз, Каледонія ніз, Сібландія ніз, інсіле Маріане, Кароліне, інсіле Соціетації, Маркезеле, інсіле Прітінії ші Сандвіч.